

Visokostorilna in trajnostna vzreja tekačev pasme krškopoljski prašič s pomočjo preciznih krmilnih avtomatov

Projekt EIP (Evropsko inovativno partnerstvo) z naslovom Visokostorilna in trajnostna vzreja tekačev pasme krškopoljski prašič s pomočjo preciznih krmilnih avtomatov, se izvaja v okviru ukrepa M16: Sodelovanje iz programa razvoja podeželja, podukrep 16.2: Razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij iz PRP 2014- 2020.

Tematika projekta - Visokostorilnostna trajnostna kmetijska pridelava, s poudarkom na uvajanju pametnega oziroma preciznega kmetovanja.

Prašiči imajo specifično rastno krivuljo, po kateri v zgodnjem obdobju rasti še razvijajo število in velikost mišičnih vlaken, s tem pa tudi omišičenost bodočega pitanca. Če je krmljenje pujskov v prvi fazi skromno, je rast in povečevanje števila mišičnih vlaken omejeno, rezultat pitanja pa je bolj zamaščen prašič in manj omišičen, kot bi bil v primeru hitrejšega zgodnjega razvoja prašičev. Z dokrmiljevanjem sesnih pujskov se trajanje laktacije skrajša, pujski so prej odstavljeni in svinja se prej buka. Uspešnost obrejitve je večja, s tem pa tudi hitrejša prasitev. Ekonomika reje se poveča pri preciznejšem krmljenju sesnih pujskov, pri tem pa jim lahko pomagajo tudi avtomatski krmilniki za sesne pujske.

Namen in cilji projekta

Krškopoljski prašič je edina ohranjena slovenska avtohtona pasma prašičev. Značilnost krškopoljskih prašičev je črna barva s sklenjenim, enakomerno širokim belim pasom preko plečk in sprednjih nog. Živali so dobro prilagodljive na različne, tudi skromne razmere reje, še posebej primerne za predelavo v suhomesnate izdelke. Dolgoročno ohranjanje pasme, ki je zaveza države, je možno le ob dovolj velikem številu plemenskih svinj in merjascev, ob preprečevanju povečevanja inbridginga (parjenja v sorodstvu) ter dobri ekonomiki reje prašičev.

Večina rejcev plemenskih svinj krškopoljske pasme ne krmi pujskov s predštarterjem oziroma štarterjem, in ne izvaja optimalnega postopka odstavitve. Rejci krškopoljskih prašičev v večini niso izkušeni prašičerejci, kmetujejo ekstenzivno. Krškopoljski prašič je sicer plodna pasma, prilagojena na različne razmere reje. Kljub temu pa za optimalno začetno rast in razvoj mišičnega tkiva potrebujemo dobro oskrbovati sesne pujske. Zamujeno zgodnje obdobje razvoja mišičnega tkiva zmanjša mesnatost prašičev, in poveča stroške krme na enoti prirasta. Krškopoljski prašiči sicer zmorejo dosegati visoke dnevne priraste, a žal zaradi zamujenega zgodnjega razvoja mišičnega tkiva je prirast mišičnega tkiva manjši.

Tudi v preteklosti rejci krškopoljskih prašičev sesnim pujskom niso dodajali štarterja ali predštarterja, oziroma drugega ustreznega krmljenja. To je tudi eden izmed vzrokov, da so že v preteklosti označevali krškopoljskega prašiča kot zamaščenega – še posebej v primerjavi z rejo belih pasem prašičev, pri katerih so bili krmni obroki vhljevitvev in management optimalnejši. Danes redijo

krškopoljske prašiče v večini rejci (prek 85%), ki niso tradicionalno prašičerejci (razen dveh izvornih in nekaj dodatnih kmetij). Mnoge kmetije so ekološke, slovenski dobavitelji pa v večini ne zagotavljajo ekoloških predšarterjev ali šarterjev.

Izvedba izboljšanja dokrmljevanja sesnih pujskov omogoči zgodnje povečevanje števila in velikosti mišičnih vlaken, boljšo pripravljenost pujskov na odstavitve, hitreje začeti novi reprodukcijski cikel plemenskih svinj, hitreje, uspešnejše in racionalnejše pitanje prašičev, ki so prvo obdobje rasli hitreje, večje število turnusov pitanja na leto, boljši ekonomski rezultat reje plemenskih svinj in pitanja prašičev. Dodatno k rezultatom doprinese še ureditev krmnih obrokov in uhlevitve plemenskih živali in podmladka ter pitancev.

V EIP bomo zasledovali splošne cilje ohranjanja pasme krškopoljski prašič, ob tem pa dosegli posebne cilje projekta:

- 1.) Priprava nabora možnih avtomatov za precizno krmljenje šarterja in predšarterja, testiranje
- 2.) Vpeljani predšarter in/ali šarter v obroke sesnih pujskov – glede na certifikacijski status kmetije
- 3.) Vpeljana postopka odstavitve s čim manjšimi izgubami
- 4.) Ureditev reprodukcijskih ciklusov in povečanje števila živorojenih in odstavljenih pujskov na svinjo letno
- 5.) Hitrejša kontrola nadzora nad izvorom surovine v mesnih izdelkih – preveritev metodik v primeru preciznega krmljenja sesnih pujskov
- 6.) Povečana dostopnost mesa in mesnih izdelkov iz prašičev krškopoljske pasme
- 7.) Ohranitev, preučitev in ali izboljšanje za prehrano človeka odličnega razmerja med omega 3 in 6 maščobnimi kislinami ter preveritev glede na način krmljenja sesnih pujskov

Glavni cilj projekta je povečana uvedba preciznega krmljenja sesnih pujskov preko krmilnih avtomatov, vzporedni cilj projekta je razširitev pasme in s tem uspešno dolgoročno ohranjanje.

Z izvajanjem projekta učinkujemo na sprejemljivost kmetijstva, kot tudi ohranjamo poseljenost in s tem tudi obdelanost območja.

Pričakovane spremembe:

- Krajše laktacije plemenskih svinj
- Večje število in velikost mišičnih vlaken ob določeni starosti
- Večji delež mišičnega tkiva pri prašičih pitancih krškopoljske pasme
- Zbiranje nabora podatkov za selekcijo in tudi za uparjanje podatkov med selekcijo in genotipizacijo

Koordinator projekta (vodilni partner):

Kmetijski zavod Bric, Soča (kmetijsko gospodarstvo)

Vodja projekta: Neža Bric

Trajanje projekta: 12.5.2023 – 11.5.2025

Povezave:

[Program razvoja podeželja](#)

[Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja - Evropa investira v podeželje](#)

Projektni partnerji

KGZS, Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto

Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta

Institut Jožef Stefan

KGZS, Kmetijsko gozdarski zavod Murska Sobota

KGZS, Kmetijsko gozdarski zavod Celje

Društvo rejcev krškopoljskih prašičev

Kmetije: Kos, Kamenik, Ivanšek, Mehak, Koroša